

1.1-6.2 / 684

Seletuskiri

põllumajandusministri määruse "Kõõgiviljakultuuride paljundusmaterjali tootmise ja turustamise nõuded" eelnõu juurde

I. Sissejuhatus

Põllumajandusministri määruse "Kõõgiviljakultuuride paljundusmaterjali tootmise ja turustamise nõuded" eelnõu on välja töötatud "Taimede paljundamise ja sordikaitse seaduse" § 4 lõike 3, § 64 lõike 5, § 65 lõigete 4 ja 7, § 76 lõike 4 ning § 104 lõike 4 alusel.

Määruse eelnõu ja seletuskirja on koostanud Põllumajandusministeeriumi taimetervise osakonna nõuniku kt Helis Varik (625 6536), taimetervise osakonna taimse materjali büroo juhataja kt Kristiina Digryte (625 6275) ning Taimetoodangu Inspektsiooni taimetervise osakonna juhataja Riina Koidumaa (671 2641). Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna nõunik Diana Rammul (625 6259).

Eelnõu keeleteimetaja on Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Leeni Silk (625 6523).

II. Eelnõu sisu

Paragrahviga 1 kehtestatakse määruse reguleerimisala. Määrusega kehtestatakse kõõgiviljakultuuride paljundusmaterjali turustamisotstarbelise tootmise ja turustamise nõuded, tarnija enesekontrollisüsteemi nõuded ning kõõgiviljakultuuride paljundusmaterjali kvaliteeti vähendavate taimekahjustajate loetelu.

Määruse reguleerimisalasse ei kuulu katsetes, teadustöös, sordiaretuses või geneetiliste ressursside säilitamiseks kasutatava paljundusmaterjali tootmine ja turustamine.

Paragrahvis 2 on toodud nende kõõgiviljakultuuride liikide loetelu, mille paljundusmaterjali tuleb toota ja turustada määruse nõuete kohaselt. Lisaks on täpsustatud kõõgiviljakultuuride paljundusmaterjali mõistet.

Paragrahv 3 sätestab tarnija enesekontrollisüsteemi nõuded. Enesekontrolliplaani koostamise kohustus on eelkõige paljundusmaterjali tootjal, kes kirjeldab selles, mida ta tootmise ajal jälgib. Enesekontrollisüsteem on vajalik paljundusmaterjali tootmise nõuetekohasuse ja turustamisotstarbel toodetava paljundusmaterjali kvaliteedi tagamiseks. Enesekontrollisüsteemi abil jälgib tarnija tootmisprotsessi tootmise alustamiseks kasutatava paljundusmaterjali toomisest ja selle paljundusmaterjali kvaliteedi hindamisest kuni paljundusmaterjali turustamiseni.

Enesekontrollisüsteemi loomisel peab paljundusmaterjali tootmisega tegelev tarnija esmalt välja selgitama, millised on tootmisprotsessi kriitilised punktid. Olenevalt toodetavast paljundusmaterjalist (noortaimed, sibulad, istikud jne.), paljundatavast taimeliigist ja tootmise laadist (avamaal või katmikalal, suur- või väiketootmine) võivad kriitilised punktid erinevates ettevõtetes olla erinevad. Kõikide tootjate jaoks oluline nõue on hoida erineva päritoluga ja koostisega partiisid tootmise ja saagikoristuse ajal üksteisest eristatuna ja tagada paljundusmaterjali identsus, et omavahel ei läheks segi erinevad taimeliigid ja sordid või

erineva päritoluga paljundusmaterjal. Selle tagamiseks peab tootja märgistama paljundusmaterjali või selle asukoha põllul või kaardil.

Järgnevalt kirjeldab paljundusmaterjali tootmisega tegelev tarnija tootmise kriitiliste punktide jälgimist ja kontrollimist. Tarnija määrab näiteks ajad, millal on oluline vaatlusi teha, millele vaatluste ajal tähelepanu pöörata ning milliseid proove võtta. Kriitiliste punktide, vaatluste ning võetud proovide tulemuste kohta teeb tarnija kirjalikult või digitaalselt märkmeid, mida ta peab säilitama vähemalt kolm aastat. Samuti peab tarnija säilitama kolme aasta jooksul kõiki paljundusmaterjali ostmise, tootmise, väljapoole tootmisüksust toimetamise ja turustamisega seonduvaid dokumente. Kui tootmises olev paljundusmaterjal ei vasta kvaliteedinõuetele, aitavad säilitatud andmed leida probleemide tekkepõhjuse ning välja selgitada, mida tootmises on vaja muuta või millistele kriitilistele punktidele enam tähelepanu pöörata.

Üksnes paljundusmaterjali turustamisega tegeleva tarnija tegevuses on kriitilised punktid, mis võivad mõjutada paljundusmaterjali kvaliteeti, eelkõige paljundusmaterjali pakendamine, ladustamine ja transport. Nende tegevuste juures peab tarnija paljundusmaterjali kvaliteeti ohustavate tegurite vähendamiseks hoolikalt järgima ka hügieeninõudeid. Seetõttu on sellisel tarnijal kohustus koostada enesekontrollisüsteem nende tegevuste kohta. Turustamisega tegeleval tarnijal on ka kohustus säilitada paljundusmaterjali ostmise ja turustamisega seotud dokumente kolme aasta jooksul. Dokumentide säilitamine on vajalik selleks, et kui kauba saajal tekib ostetud paljundusmaterjaliga probleeme (nt paljundusmaterjalil on taimehaiguse latentne nakkus), saab ta kauba turustaja kaudu kindlaks teha paljundusmaterjali tootja.

Paragrahv 4 sätestab nõude, mille kohaselt peab tootmisega tegelev paljundusmaterjali tarnija määruse lisas loetletud paljundusmaterjali kvaliteeti vähendavate taimekahjurite või nende olemasolule viitavate kahjustatud taimede ning taimehaiguste tunnustega taimede avastamise korral olenevalt taimekahjustajast rakendama tõrjeabinõusid taimekahjustajate hävitamiseks või eemaldama kahjustatud taimed. Sibulate, mugulate või risoomidega paljundatavate taimeliikide paljundusmaterjali kvaliteedi tagamiseks on oluline, et taimed, millest paljundusmaterjal võetakse, oleksid kasvuajal terved. Seepärast peab tootja eespool kirjeldatud tõrjeabinõusid rakendama ka määruse lisas toodud taimekahjustajate avastamisel taimikus, millest võetakse kasvuhooaja lõpus paljundusmaterjalina kasutatavaid sibulaid, mugulaid või risoome.

Paragrahvis 5 kehtestatakse turustatava paljundusmaterjali kvaliteedinõuded. Ühes turustatavas või turustamiseks ettevalmistatud partiis olev paljundusmaterjal peab olema ühtlase kvaliteediga (paljundusmaterjal vanuseliselt, päritolult, suuruselt ühtne), liigiehtne ja -puhas ning sordiehtne ja -puhas. Paljundusmaterjal peab olema peaaegu vaba määruse lisas loetletud paljundusmaterjali kvaliteeti ja kasutusotstarvet vähendavatest taimekahjustajatest. Mõiste "peaaegu vaba" täpsemaks määratlemiseks on lisas kehtestatud taimekahjustajate esinemise lubatud piirmäär. Taimekahjustajate esinemise lubatud piirmäär on taimekahjuritega saastunud või taimehaiguste tunnustega taimede lubatud protsent paljundusmaterjali partii kohta. Paljundusmaterjali partiis võib taimekahjustajatega taimi olla piirmäära piires. Kuna piirmäärad on kehtestatud väga madalad, ei vähenda taimekahjustajate esinemine lubatud piirmäära piires paljundusmaterjali partii kvaliteeti. Nõuetekohasel paljundusmaterjalil on juurte, võrsete ja lehtede arv ning suurus tasakaalus, mis tähendab, et taim on normaalselt arenenud ja vastab liigile ja sordile omastele tunnustele. Paljundusmaterjalil ei tohi esineda paljundusmaterjali väärtust vähendavaid ilmastikukahjustusi ega mehhaanilisi vigastusi ning taimed peavad olema küllaldase niiskusesisaldusega, st ei tohi olla närtsinud. Potiistikud peavad turustamise korral olema hästi

juurdunud ja terve juurestikuga – see nõue on vajalik selleks, et istikud uuel kasvukohal hästi kasvama läheksid.

Paragrahv 6 reguleerib köögiviljakultuuride paljundusmaterjali turustamist. Turustatav paljundusmaterjal peab olema toodetud määrusega kehtestatud nõuete ja paljundusmaterjali kohta kehtestatud kvaliteedinõuete kohaselt ning olema varustatud nõutavat teavet sisaldava dokumendiga.

Köögiviljakultuuride paljundusmaterjal peab turustamise korral olema varustatud sordinimega. Paljundusmaterjali sort peab olema võetud Euroopa Liidu köögiviljakultuuride ühtsesse sordilehte.

Turustatavat paljundusmaterjali hoitakse partiidena. Erinevad partiid peavad olema eristatud või märgistatud nii, et neid oleks võimalik identifitseerida. Erineva päritoluga paljundusmaterjali partiide ühendamisel üheks partiiks peab tarnija säilitama andmed partii koostise ja partii erinevate osade päritolu kohta. Andmete säilitamine on vajalik selleks, et kui kauba saajal tekib ostetud paljundusmaterjaliga probleeme (nt paljundusmaterjalil on taimehaiguse latentne nakkus), saab ta kauba turustaja kaudu kindlaks teha paljundusmaterjali tootja.

Paragrahvis kehtestatakse dokumendid, millega turustatav paljundusmaterjal tuleb varustada. Kui paljundusmaterjali partii turustatakse isikule, kes tegeleb samuti paljundusmaterjali turustamisega või kes teenib elatist köögivilja tootmisega, väljastab tarnija ise paljundusmaterjali partii kohta tarnija dokumendi. Praktikas on tarnija dokument sageli ühendatud kauba saatelehega.

Lõpptarbijale (hobiaednikud) turustatava paljundusmaterjali varustab tarnija tootekirjeldusega. Tootekirjeldusena käsitatakse etiketti, mis kinnitatakse istiku või pakendi külge või mis pistetakse üht otsa pidi potti. Tootekirjeldus võib olla ostjale saadaval ka turustatava partii kõrval. Tootekirjeldusega ei pea olema varustatud iga taim – kui turustatakse mitu sama liiki istikut, piisab ühest tootekirjeldusest partii kohta.

Paragrahviga 7 tunnistatakse kehtetuks põllumajandusministri 20. aprilli 1999. a määrus nr 17 “Köögiviljakultuuride paljundusmaterjali pakendamise ja turustamise korra kinnitamine¹”.

Paragrahviga 8 esitatakse rakendussäte, mille kohaselt võib paljundusmaterjali turustamisel jätkata paljundusmaterjali märgistamist seni kehtinud korras, kuid mitte kauem kui 31. detsembrini 2006. a.

Paragrahviga 9 kehtestatakse määruse jõustumise aeg, milleks on 1. mai 2006. a.

Eelnõu lisas kehtestatakse nende taimekahjustajate loetelu, mis vähendavad köögiviljakultuuride paljundusmaterjali kvaliteeti, ning taimekahjustajate esinemise lubatud piirmäär.

III. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu väljatöötamisel on arvestatud nõukogu direktiivi 92/33/EMÜ köögiviljade paljundus- ja istutusmaterjali, välja arvatud seemne, turustamise kohta (EÜT L 157, 10.06.1992, lk 1–9), muudetud direktiiviga 2003/61/EÜ (ELT L 165, 3.07.2003, lk 23–28), Euroopa Komisjoni otsusega 2005/55/EÜ (ELT L 022, 26.01.2005, lk 17–17) ning nõukogu määrusega 2003/806/EÜ (ELT L 122, 16.05.2003, lk 1–35); EÜ Komisjoni direktiiv 93/61/EMÜ, milles sätestatakse loetelu tingimuste kohta, millele peab nõukogu direktiivi 92/33/EMÜ kohaselt vastama köögiviljade paljundus- ja istutusmaterjal, välja arvatud seemne turustamise kohta

(EÜT L 250, 02.07.1993, lk 19–28); Euroopa Komisjoni direktiivi 93/62/EÜ, millega kehtestatakse tarnijate ja ettevõtete järelevalve ja kontrolli rakendusmeetmed vastavalt seemne turustamise kohta (EÜT L 250, 1993, lk 29–30), nõudeid.

IV. Määruse mõjud

Määruse rakendamine tagab, et turustamisotstarbel toodetavale paljundusmaterjalile on tarnija teinud kvaliteedikontrolli ning et turustatav köögiviljakultuuride paljundusmaterjal on kvaliteetne ja taimekahjustajatest vaba.

V. Määruse rakendamiseks vajalikud kulutused ja eeldatavad tulud

Eelnõu määrusena kehtestamine ei too kaasa lisakulutusi riigieelarve vahenditest.

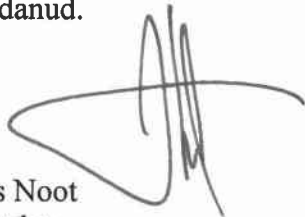
VI. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. mail 2006. a

VII. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitatati kooskõlastamiseks Keskkonnaministeeriumile ning Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile. Keskkonnaministeerium ja Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ei ole eelnõu kooskõlastanud ega taotlenud kooskõlastamise tähtaja pikendamist, seega loetakse eelnõu kooskõlastatuks.

Eelnõu esitati arvamuse avaldamiseks Taimetoodangu Inspeksioonile, kes arvamust ei avaldanud.

Ants Noot
Kantsler